

УДК 378.14

Metinqulov Javlon Tulqin ug'li
Radioelektronika kafedراسى assistenti
Jizzax politexnika instituti

**TA'LIM JARAYONINI BOSHQARISH, UNING SIFATINI,
QULAYLIGINI OSHIRISH UCHUN TA'LIM SIYOSATI VA
AMALIYOTINI BOSHQARISHNING SAMARALI MODELLARI.**

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim tizimini boshqarishda samaradorlikka erishish uchun zarur bo'lgan model va tamoyillar tahlil qilingan. Ta'lim sifatini oshirish va qulayligini ta'minlash uchun markazlashtirilmagan boshqaruv, ta'lim sifatini o'lchash va monitoring qilish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni hisobga olish kabi omillar muhim deb ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Ta'lim tizimi, ta'lim sifatini oshirish, ta'lim boshqaruvi, markazlashtirilmagan boshqaruv, ta'lim monitoring, zamonaviy texnologiyalar.

Metinqulov Javlon Tulqin ug'li
Assistant at the Department of Radioelectronics
Jizzakh Polytechnic Institute

**EFFECTIVE MODELS FOR MANAGING EDUCATION POLICY
AND PRACTICE TO ENHANCE THE PROCESS, QUALITY, AND
ACCESSIBILITY OF EDUCATION**

Abstract. This article analyzes the models and principles necessary to achieve efficiency in the management of the education system. It emphasizes key factors, such as decentralized governance, quality measurement and monitoring of education, the use of modern technologies, professional development of teachers, and consideration of socio-economic conditions to enhance the quality and accessibility of education.

Key words: Educational system, improving the quality of education, educational management, decentralized management, educational monitoring, modern technologies, teachers' qualifications.

O'quv jarayonlarini boshqarish tizimining samarali modellari ta'lim sifatini oshirish va unga qulaylik yaratishda muhim rol o'ynaydi. Ta'lim siyosati va amaliyotini boshqarishning samarali usullari orqali ta'lim jarayonidagi ishtirokchilar uchun imkoniyatlarni kengaytirish va o'quv muhitini yaxshilash mumkin[1].

Bunday modellarning asosiy tamoyillari quyidagilarni o'z ichiga oladi.

Markazlashtirilmagan boshqaruv tizimi ta'lim muassasalariga mustaqillik berib, ularga o'z ehtiyojlariga mos ravishda qarorlar qabul qilish imkonini yaratadi. Bu tizimda ta'lim muassasalari, ayniqsa maktablar va kollejlari, o'z hududiy yoki lokal talablariga moslashtirilgan o'quv dasturlarini joriy etish va o'qitish usullarini tanlashda erkin bo'ladilar. Ushbu yondashuv mahalliy sharoitlarni hisobga olish imkonini berib, ta'lim jarayonida tez va samarali yangiliklarni tatbiq etish imkonini beradi. Bunda, markaziy hukumat asosiy standartlarni va umumiy yo'nalishlarni belgilaydi, ammo ular ijrosi mahalliy rahbarlar tomonidan amalga oshiriladi[2-5].

Ta'lim sifatini muntazam kuzatib borish va uni o'lchash tizimi ta'lim muassasalaridagi jarayonlarning samaradorligini baholash uchun juda muhimdir. Bunday tizim o'quvchilarning bilimini, o'qituvchilarning malakasini va ta'lim muhitining sifatini muntazam tahlil qilib borishni o'z ichiga oladi. Misol uchun, PISA kabi xalqaro testlar yoki milliy baholash tizimlari orqali o'quvchilarni sinovdan o'tkazish amaliyoti ta'lim sifatini baholashning yaxshi namunasi bo'lib xizmat qiladi. Monitoring jarayonlari orqali aniqlangan kamchiliklarni tuzatish va umumiy ta'lim standartlarini oshirish mumkin[6-8].

Texnologiyalar ta'lim jarayonini rivojlantirish va o'quvchilarga yanada ko'proq imkoniyatlar yaratishda muhim rol o'ynaydi. Raqamli platformalar, masofaviy ta'lim tizimlari, elektron resurslar va axborot texnologiyalari o'quv jarayonini yanada qulay va samarali qilishga yordam beradi. Masalan, onlayn kurslar, virtual laboratoriyalar va elektron kitoblar kabi imkoniyatlar talabalar uchun resurslar xilma-xilligini ta'minlaydi va ularga o'z bilimini kengaytirish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologiyalar o'quvchilar va o'qituvchilar orasidagi aloqani yaxshilaydi va ta'limni yanada interaktiv qiladi.

O'qituvchilar ta'lim sifatini belgilaydigan asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu sababli, ularning malakasini oshirish bo'yicha doimiy trening va kurslar tashkil etish muhimdir. O'qituvchilar o'z bilimlarini yangilab borish uchun zamonaviy metodikalar, pedagogik texnologiyalar va psixologik bilimlarni o'zlashtirishi kerak. Bundan tashqari, o'qituvchilarga innovatsion yondashuvlarni tatbiq qilish uchun qo'shimcha qo'llab-quvvatlash tizimlarini yaratish kerak. Bu jarayonlar ta'lim sifatini oshirishda va ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashda katta ahamiyatga ega[8-10].

Tahlil va natijalar: Ta'lim tizimining samaradorligini oshirish uchun markazlashtirilmagan boshqaruv, ta'lim sifatini o'lchash va monitoring qilish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, o'qituvchilarning malakasini oshirish, va ijtimoiy-iqtisodiy omillarni hisobga olish kabi asosiy tamoyillar joriy etilishi lozim. Tahlil natijalariga ko'ra, har bir tamoyil ta'lim jarayonini yaxshilash va ta'lim olish uchun yanada qulay muhit yaratishga yordam beradi.

Ta'lim tizimida ushbu tamoyillarni joriy etish orqali yaxshilash mumkin:

- Ta'lim sifatida sezilarli yaxshilanishga erishiladi.
- Ta'lim muassasalari o'z ehtiyojlariga mos ravishda rivojlanish imkoniyatiga ega bo'ladi.
- Zamonaviy texnologiyalar orqali o'quv jarayonining sifati va qulayligi oshadi.

- O‘qituvchilarning malakasi oshirilib, ta'lim jarayonining samaradorligi kuchayadi.
- Ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni hisobga olish orqali ta'limda tenglik ta'minlanadi.

Natijada, yuqoridagi tamoyillarga asoslangan boshqaruv modeli ta'lim tizimini yanada rivojlantirishga va ta'lim oluvchilarga yuqori sifatli ta'lim berishga yordam beradi.

Xulosa

Ta'lim tizimini boshqarishning samarali modellarini yaratish ta'lim sifatini oshirish va unga qulaylik yaratish uchun muhimdir. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, markazlashtirilmagan boshqaruv, ta'lim sifatini muntazam monitoring qilish, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, o'qituvchilarning malakasini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni hisobga olish kabi tamoyillar ta'lim tizimini samarali boshqarishda asosiy rol o'ynaydi. Ushbu tamoyillar o'quv jarayonini modernizatsiya qilishga va har bir o'quvchi uchun teng ta'lim imkoniyatlarini yaratishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, ta'lim tizimidagi mavjud kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish orqali ta'lim sifati va qamrovi oshiriladi. Samarali boshqaruv modeli ta'lim jarayonini aniq maqsadlarga yo'naltirish va innovatsiyalarni tatbiq etishda muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. J.A. Mustofoqulov at all. Methods for designing electronic device circuits in the "Proteus" program. Journal of "Economics and Society" No. 4(107) 2023.

2. Muldanov F.R. [Методы построения системы работа глазанализатора на основе видеизображения и их применение](#). Экономика и социум, 2024. № 2-1 (117).Ст. 1181-1184.

3. Eshonqulov A.A., (2024). Mediata'limning bo'lajak muhandislarni kasbga tayyorlashdagi maqsadi. "Экономика и социум" №1(116) 2024.

4. Дрозденский, С., & Муртазин, Э. (2024). СОЛНЕЧНЫЕ БАТАРЕИ: ПУТЬ К БЕСПРОВОДНОЙ ЭНЕРГИИ. *Экономика и социум*, (4-1 (119)), 855-858.
5. Якименко, И., Каршибоев, Ш., & Муртазин, Э. (2024). ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В МАШИНОСТРОЕНИИ. *Экономика и социум*, (2-1 (117)), 1578-1581.
6. Irisbojev, F. (2024). THE PLACE OF NANOTECHNOLOGY IN THE PRESENT TIME. *Modern Science and Research*, 3(1), 52-56.
7. Умирзаков Б.Е., Нормурадов М.Т., Раббимов Э.А., Ташатов А.К. // Поверхность. – Москва, 1992. - №2. - С. 47-53.
8. Саттаров, С. А. (2024). КРИТИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ СОЛНЕЧНОЙ ЯЧЕЙКИ. *Экономика и социум*, (3-1 (118)), 912-916.
9. Islomov, M. (2024). PLANE ELECTROMAGNETIC WAVE PARAMETERS. *Modern Science and Research*, 3(1), 88-91.
10. Metinkulov, J. T. (2024). MICROPROCESSOR KP580VM80A PRINCIPLE OF OPERATION. *Экономика и социум*, (1 (116)), 328-331.
11. Якименко, И., Каршибоев, Ш., & Муртазин, Э. (2024). СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ МУЛЬТИФИЗИЧЕСКОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ И ЧИСЛЕННОГО РЕШЕНИЯ СЛОЖНЫХ ЗАДАЧ В ФИЗИКЕ. *Science and innovation*, 3(Special Issue 23), 224-226.
12. Metinqulov, J. T. (2024). LIQUID CRYSTALLINE ON DISPLAY DATA RELEASE. *Modern Science and Research*, 3(1), 57-60.